

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

Národní fronta – místní akční výbor Chodská Lhota

1948–1950

Inventář

EL NAD č.: 2011

AP č.: 501

Monika Žáčková

Horšovský Týn 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	5
Seznam použitých pramenů a literatury	6

Příloha:

Seznam použitých zkratk	7
-------------------------	---

Inventární seznam:

1. Orgány MAV NF	8
2. Úřední agenda MAV NF	9

I. Vývoj původce archiválií

Preferovaná forma jména původce: Národní fronta Místní akční výbor Chodská Lhota

Datum vzniku: 1. 3. 1948

Datum zániku: 1954

Původcem archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Chodská Lhota je Místní akční výbor Národní fronty Chodská Lhota (1. 3. 1948 – 1954). Místní akční výbory Národní fronty (MAV NF) neměly vlastní sekretariát, schůze se většinou konaly v prostorách místního národního výboru nebo v kulturních zařízeních obce. Pošta adresovaná MAV NF byla doručována na soukromou adresu stávajícího předsedy MAV NF.

Národní fronta, ustavená již na jaře 1945 na podkladě Košického vládního programu, se stala trvalou politickou základnou veřejného života. Pevnou organizační strukturu však dostala až po únoru 1948, kdy byly vytvářeny akční výbory Národní fronty všech stupňů.

MAV NF se ustavovaly ze zástupců všech složek Národní fronty, tedy politických stran, celonárodních organizací a případně dalších složek, které v obci vyvíjely činnost, na základě delegačního principu.¹ Počet členů MAV NF nebyl přesně stanoven, zprvu však neměl být větší než dvanáct. Určoval se podle počtu organizací a složek v obci a podle velikosti obce. Vedoucí postavení v MAV NF měla Komunistická strana Československa (KSČ).

Funkce v MAV NF byly označovány jako „čestné“, zpravidla se volil předseda, místopředseda a jednatel MAV NF. Předseda měl za úkol svolávat schůze MAV NF, řídit práci MAV NF, udržovat styk s okresním akčním výborem Národní fronty (OAV NF) na různých aktivech a konferencích, místopředseda měl zastupovat předsedu v jeho nepřítomnosti a starat se o plnění plánu práce obce. Jednatel vedl kartotéku MAV NF, vyřizoval administrativu MAV NF, spolu s předsedou podepisoval odeslanou poštu, dohlížel na činnost masových organizací v obci, pořizoval zápisy ze schůzí MAV NF a zasílal je v opisech na OAV NF.

Ustavující schůze Místního akčního výboru Národní fronty v Chodské Lhotě se konala 1. března 1948 za účasti několika členů místních společenských organizací a politických stran činných v obci, především místní organizace KSČ. OAV NF v Domažlicích schválil 15. března 1948 osm členů výboru MAV NF v čele s předsedou O. Vlkem.

Prvořadým úkolem MAV NF bylo provádět tzv. „očistu politického a veřejného života“ od „reakčních živlů“ a „nespolehlivých“ funkcionářů a očistit společnost od všech odpůrců KSČ. Nedostatečnou pravomoc k této činnosti akčních výborů Národní fronty legalizoval, v podstatě se zpětnou platností, zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů. MAV NF v Chodské Lhotě prověřil nejprve členy místního Jednotného svazu českých zemědělců a činnost členů Místního národního výboru v Chodské Lhotě, některé členy odvolal. Prováděl výše zmiňovanou „očistu“ v ostatních společenských organizacích fungujících v obci, přičemž kontroloval ustavování jejich akčních výborů. Mimo to MAV NF poskytoval oznámení o národní a politické spolehlivosti, dohlížel na veškerý politický, veřejný a kulturní život v obci a řídil ho v duchu politiky Národní fronty. Zabýval se také přípravou a organizací voleb do zákonodárných a zastupitelských sborů. V září 1949 se stal předsedou MAV NF A. Heller.

Schůze MAV NF se konaly v prvních měsících po ustavení pravidelně jednou za týden, pak spíše podle potřeby. Interval schůzí se postupně prodloužil zhruba na měsíc.

¹ V sídle farností měl být do MAV NF kooptován ihned po založení farního výboru Katolické akce jako člen MAV NF také jeden jeho zástupce.

Akční výbory Národní fronty ukončily svoji činnost během roku 1954 v souvislosti s dokončením „očisty“ a s tehdy připravovanými volbami do národních výborů. Jejich organizační strukturu založenou na územním principu převzaly výbory Národní fronty různých stupňů.² Víceméně se jednalo pouze o formální změnu, postupně z názvů akčních výborů Národní fronty vymizelo označení „akční“. V důsledku vývoje a ustálení politických poměrů se i MAV NF Chodská Lhota během roku 1954 přeměnil na Místní výbor Národní fronty Chodská Lhota (MV NF). Činnost MV NF se de facto omezila na řízení a kontrolu nad státně politickými akcemi, kulturními akcemi, osvětovou činností a činností jednotlivých společenských organizací. Z činnosti MV NF v Chodské Lhotě se však nedochovaly žádné archiválie.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Chodská Lhota vznikl v roce 2018 při pořádání archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551), kdy zpracovatelka přesunula do nově vzniklého archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Chodská Lhota jednu úřední knihu z let 1948–1950 a jeden karton spisů z let 1948–1949 (č. j. SOAP/010-0608/2018). Jednalo se o materiál, který pocházel z přímé činnosti MAV NF Chodská Lhota.

Ukládání vyřízených písemností orgánů Národní fronty se řídilo „Dohodou mezi Ústředním výborem Národní fronty České socialistické republiky a Ministerstvem vnitra České socialistické republiky (archivní správou)“ z roku 1978 a „Skartačním plánem pro uschovávání a vyřazování písemností orgánů Národní fronty“. O uložení dokumentů MAV NF Chodská Lhota či o jejich případných ztrátách nejsou k dispozici žádné informace.

Původce pravděpodobně neměl žádný spisový plán a archiválie nenesou žádné stopy ukládacího systému. Na torzu dochovaných spisů se neobjevují žádná prezentační razítka.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Chodská Lhota obsahuje archiválie z let 1948–1950.

Formální zpracování inventáře odpovídá metodickému pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010 z 12. března 2010 s přihlédnutím k dodatku metodického pokynu z roku 2014 č. j. SOAP/006-01300/2014 a metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová Základní pravidla pro zpracování archiválií č. j. MV-46913/AS-1/AS-2013.

Inventurní seznam se člení na dvě oddělení: orgány MAV NF a úřední agenda MAV NF. Do oddělení orgány MAV NF je zařazena kniha zápisů ze schůzí MAV NF. Ostatní archiválie jsou zařazeny do oddělení úřední agenda MAV NF. Inventurní jednotku tvoří v inventurním seznamu jednotlivá kniha nebo věcná skupina archiválií v podobě aktového materiálu za celé dochované časové období. Rozlišení typu archiválie odpovídá také příslušná evidenční jednotka.

U nedatovaných archiválií byla doba jejich vzniku určena diplomatickým rozbořem, inventurní seznam pak uvádí takto stanovený časový rozsah v hranatých závorkách (inv. č. 6 a inv. č. 7).

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Chodská Lhota je z hlediska zachování archiválií označen jako torzovitý, z významných archiválií v něm schází zápisy ze schůzí MAV NF z let 1951–1954, přičemž z roku 1950 je dochován pouze jeden zápis.

² Nejvýše stál ústřední výbor, jemu byly podřízeny krajské výbory a městské výbory Prahy, těm podléhaly okresní výbory a okresním výborům městské, obvodní a místní výbory Národní fronty.

Nedochovaly se ani žádné podací protokoly. Z činnosti MV NF Chodská Lhota chybí veškeré archiválie.

Při současném pořádání nebyly z důvodu přehodnocení významu či multiplicity vyřazeny žádné archiválie.

Fyzický stav archiválií je dobrý, archiválie nejsou poškozeny. Jazykem archiválií je čeština.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Nejvýznamnější archiválie archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Chodská Lhota představují zápisy ze schůzí místního akčního výboru Národní fronty (inv. č. 1), přestože jsou vedeny, až na několik výjimek, velmi stručně.

Vzhledem k tomu, že do MAV NF nemohli být přijati členové bez schválení OAV NF, má značný význam také spis týkající se schválení členů MAV NF v Chodské Lhotě (inv. č. 2), který zaznamenává jmenovitý seznam členů při utvoření MAV NF v roce 1948.

MAV NF (později MV NF) se řídily usneseními OAV NF (později OV NF), plnily jeho úkoly a zasílaly mu zprávy o činnosti, proto je nezbytné pro sestavení historie činnosti Národní fronty ke studiu využít archivní fond Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551).

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Chodská Lhota v roce 2019 uspořádala a archivní pomůcku sestavila Monika Žáčková.

Horšovský Týn dne 25. 9. 2019

Monika Žáčková

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 7, inv. č. 68.

Literatura

BĚLINA, Pavel a kol. *Kronika Českých zemí*. Praha : Fortuna Print, 1999.

ČAPKA, František. *Dějiny zemí Koruny české v datech*. Praha : Libri, 1999.

GARKISCH, Miloš – TOPINKA, Jiří. *Národní fronta – okresní výbor Beroun 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 83]. Státní okresní archiv Beroun, 2010 [online], [cit. 2017–01–12]. Dostupné z <<http://soapraha.bach.cz/mrimage/soapraha/proxy/cz/archives/soap/CZ-221202010/inventare/dao/documents/OVNFBeroun.pdf>>.

K práci místních a městských výborů Národní fronty : metodická pomůcka. Praha : Ústřední výbor Národní fronty ČSSR, 1987.

KAPLAN, Karel. *Národní fronta 1948–1960*. Praha : Academia, 2012.

MATOUŠEK, Stanislav – TRÁVNÍČEK, Tomáš. *Národní fronta ČSSR v období budování socialistické společnosti*. Praha : Svoboda, 1989.

MLÝNSKÝ, Jaroslav. *Únor 1948 a akční výbory Národní fronty*. Praha : Academia, 1978.

PEŠŤÁK, Michael. *Národní fronta – krajský výbor Plzeň (1939) 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 610]. Státní oblastní archiv v Plzni, 2007.

Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
ČSSR	Československá socialistická republika
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
ev. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventurní číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MNV	místní národní výbor
MV NF	místní výbor Národní fronty
OAV NF	okresní akční výbor Národní fronty
OV NF	okresní výbor Národní fronty
Sb.	Sbírka zákonů
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

1. Orgány MAV NF

1	Zápisy ze schůzí MAV NF Chodská Lhota 1. 3. 1948 – 26. 3. 1950	1948–1950	ukn 1
---	---	-----------	-------

2. Úřední agenda MAV NF Spisy

2	Schválení členů MAV NF Chodská Lhota	1948	kar 1
3	Evidenční lístky členů MAV NF Chodská Lhota	1948	kar 1
4	Změny ve složení MNV Chodská Lhota v rámci očistné akce (doplňující informace k zápisu ze schůze MAV NF)		
5	Vyjádření MAV NF Chodská Lhota k přijetí za člena Lidové lovecké společnosti v Chodské Lhotě (F. Halama)	1949	kar 1
6	Seznam členů tělocvičné jednoty „Sokol“ Chodská Lhota	[1948]–[1950]	kar 1
7	Prohlášení o národní a politické spolehlivosti (A. Sedlbauer)	[1948]–[1950]	kar 1

Název archivní pomůcky: Národní fronta – místní akční výbor Chodská Lhota

Značka archivního fondu: NF MAV Chodská Lhota

Časové rozmezí: 1948–1950

Počet evidenčních jednotek: 2 (1 úřední kniha, 1 karton)

Počet inventárních jednotek: 7

Rozsah v bm: 0,11 bm

Stav ke dni: 25. 9. 2019

Zpracovatel(é) archivního fondu: Monika Žáčková

Zpracovatel(é) archivní pomůcky: Monika Žáčková

Počet stran: 10

Počet exemplářů: 4

Schválil: Mgr. Radka Kinkorová
dne 25. 9. 2019 – č. j. SOAP/10-522/2019